

GAZDASÁGI LAPOK

1. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Január 2.

Vizfehér kétszer mosott motorhajtó **BENZOL**

minőségileg messze felülmúlja az ezidőszerint forgalomban levő nehéz benzin fajokat, mert nagyobb a hajtóereje, könnyebben gyújt, kiadósabb tehát olcsóbb mint a benzin. Nem esik pénzügyőri ellenőrzés alá. Szállítja Krayner E. és Társa cs. és kir. udvari szállító
Budapest, V. ker., Váci-ut 34. szám.

„MINIMAX”

Alaptőke 650,000 korona.

Az Első Magyar Iparbank alapítása.

kézi tüztöltő készülék gazdáknak eséplés és aratás alkalmával teljesen nélkülözhetetlen és csakis ezek segítségével lehet az ott keletkező tüzet megelőzni. A „MINIMAX” készülék az ország legnagyobb birtokosai magtáraiban és szérűskertjeiben fel van szerelve és gyakorlatban kitűnő szolgálatot tett. Felvilágosítással szolgál a

Magyar Minimax Részvénytársaság

Igazgató: ZALA ZSIGMOND.

Iroda és gyár: Rózsa-utca 85. sz.

EREDETI STOCK MOTOREKE

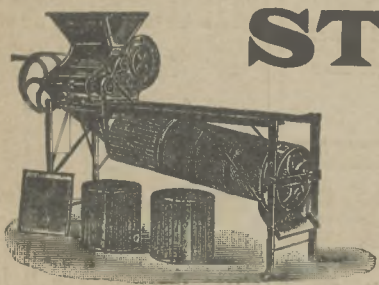
nagyszámu rendelés folytán csak jövő évi szállításra kapható.

Hazánkban közel 100 gép dolgozik. 7 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45. I. EM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

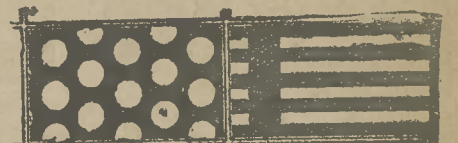

STAHHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46. sz.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta **LEMEZROSTA** gözcséplőgépek számára.

Csőves tengeri-daráló gép

rázószitával, gőz- és motorhajtásra.

A legideálisabb és legczélszerűbb gazdasági gép csőves tengeri, kukoricza, valamint mindennemű gabona darálására. Kapható:

Szücs Ödönnél, Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Zsák- és ponyva-kölcsönzés.

ZSÁK, PONYVA, ZSINEGÁRUK

legmegbízhatóbb szállítója
SCHILLINGER MIKSA
Budapest, V., Rudolf-rakpart 7. (Az országház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

Megjelent a **Kodolányi-féle GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR.**

Kapható: a GAZDASÁGI LAPOK kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15. Ára 2 K 80 fillér, ajánlva 3 K

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabéllyel ellátva küldetnek be. □ □ □

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását eredeti Fowler-féle gőzekével, épügy mélyrigolozást szőlőtelepítésekhez elvállal

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD

Hadmentes,

28 éves, jó megjelenésű raktárkezelő nagyobb gazdaságba január 1-re állást keres. Cim „Altiszti” jellege alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Gépezskovácot keres a szász-halmi gazdaság. Ertenie kell az összes gazdasági gépekhez és lövasaláshoz. Bizonyítványmásolatot pályázatokat fenti címre Százhalombatta (25 km. Bédapestről) küldendő.

Motoreke 25 HP amerikai 4 vázu okével alig használt, kedvező árban Sipos Antalnál, Arad, Boros Béni-tér 3.

Kovács János 58 éves, román. kath. gyakorlati gazdasági állást keres. Kiseb és nagyobb gazdaságban mint intéző, ellenőr és gazdasági irnok volt alkalmazva, jó bizonyítványai vannak. Lakása Budapest, VII., Zuglói-u. 3. sz. földsz. 2. a.

Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy mikélt kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

„ATLAS” Asbestcementpala versenyen kívüli legkitünőbb minőségű tetőfedő anyag.

Védjegy.

Védjegy.

„ATLAS”

Asbestcementpalagyár

Sürgőnyczim: **Részv.-Társ.** Telefon: Palatias Budapest 179-60.

Központi iroda: Budapest, V. ker., Dorottya-utca 6/a. Gyár: Budafok.

A munkáltatási időnyre ajánlunk elsőrendű pestvárosi fehér tábla- és kitünő vidéki perzselt

munkásszalonnát,

valamint pestvárosi

disznózsirt

a legmérsékeltőbb árban. Felhívásra kedvező ajánlatokkal készségesen szolgálunk

WEISZ LIPÓT és TÁRSA

disznózsir- és szalonnagykereskedők, Budapest, IX., Hentes-utca 17.

Sürgőnyczim: „Weiszefett, Budapest.” Interurban távbeszélő „József” 14-50

Gazdasági téli

gyapottakarókat

ugy lovak mint

munkások részére

140x190 cm. nagyságban bérmentve
13 K szállít:

„SOHR” lópokróc szállítás telepe

SOMOGYSZILL.

Tekintve, hogy csak korlátolt mennyiség áll rendelkezésre, ajánlatos a szükségletet biztosítani.

Kazal-szalmát

és szénát vesz megadott ár mellett:
J. SCHMIDT, Judendorf a. d. Südbahn
(Steiermark)

Név és védjegy Törvényes szabdalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismerető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekén.

Hirdetéseket

felvesz

a kiadóhivatal.

Budapest,

VIII., József-utca 15.

BAKANCSONK

katonai foglyok és munkások részére jutányos árban kaphatók **BASCH** és **THIERFELD** cégégnél **BUDAPEST, VI., Szerecsen utca 44.**

Sürgőnyczim:
TURKSMA
Viehgesehäft
Leeuwarden

Pontos
kiszolgálás

Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

Eredeti hollandi hasas- és tenyész-

szarvasmarha

vételeket közvetit mérsékelt jutalek mellett

J. TURKSMA,

szarvasmarha kereskedése

LEEUWARDEN (HOLLAND).

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI KÉPES HETILAP

68-ik évfolyam.

TÁRGYMUTATÓ.

1916 1916. Január - december.

I. Szerzők névjegyzéke.

Andor András: Gazdasági levél 292.
Balogh Bálint: A konyhakertek trágyázása 4. Téli fők termesztése 15. Néhány szó a közvetítő kereskedelemről 35. Alakfák és gyümölcsugások 228. Kell-e a gyümölcsfákat okvetlen metszeni? 282. Törpefákkal szerzett tapasztalataim 295. Községi faiskolák 376. A gyümölcsfák rovar-ellenességei és gombabetegségei s azok elleni védekezés 517.
Barótné Stégmüller Mária: A nők háztartási képzése 539.
Bodnár János dr.: Csávázási kísérletek buzaüzök ellen 467.
Bodor Elek: A sarló 333.
— a — s. Gazdasági levél 487.
Cserer Lajos dr.: Falusi társadalmi alakulások Erdélyben 428, 438.
Dorner Béla: A világháború kibatása a tudományok fejlődésére 54, 64. Az amerikai árokásó és agyagvágó gépek 176. A fűmag gyűjtés és értékesítés 242. A többtermelés tanulságos példája 375, 386. A tengeriolajgyártás Orosházán 388. Az egyiptomi öntözések gazdasági kihatása 447. A réthasogató sorvetőgép 478.
E. Dömötör B. mémók: A »Hinterland« szervezéséről 136.
Dumtsa Sándor: A dohánylevélszárításnak okszerűsítéséről 398, 407.
Fehér Zoltán: Egy kis párhuzam 12. Dessewffy Aurel gróf 33. Néhány szó a birtokdarabolásokról 44. Javítsuk a talajt s növeljük a termést 92. Egy gazdasági kirándulás 124. Gazdasági levél 123. Esetek 136. Utazási benyomások 160. Esetek 212. Gazdasági levél 226. Megfigyelések utközben 240. Néhány szó a bérleteken levő épületek javításairól 243. Megemlékezés Ordódy Lászlóról 280. Néhány szó a takarékoságról 320. Gazdasági levél 322. Esetek 332, 344. K. J. előadása a buza vetőmag javításáról 345. Karczolatok egy uradalomról 354. Gazdasági levél 365. Innen-onnan 384, 396. Ingenleczkék vendiákok számára 416. A középbirtokos 426. Uti jegyzeteimből 437. Uj rétmivelő eszközök 438. Székács Elemér 457. Utközben elesett események 468. Gazdasági levél 477. Utazás alatt látottak és hallottak 497. Meghalt a király 549. Gazdasági levél 562. Esetek 562.
Fényes Károly: Utópiák 344.
Ferenczi Endre: A mogoró 46. Néhány szó és tanács konyhakerti növényeink intenzivebb termesztésére 215. A konyhakerti vetemények aszalása 458. Szép Chrysanthemumok termesztése 519. A málna 602.
Grabner Emil: Mit vessünk az elvetetlenül maradt öszigabonák helyébe? 35. Államilag törzskönyvezett, nemesített magyar buzaajták 385. A magyar buzanemesítés kérdéséről és a nemesített magyar buzaajtákról 574, 585. Államilag törzskönyvezett és elismert tengerifajták 598.
Gyulay Károly: A len és kender multja 22. Az olajtermő növények 45, 56. A kálisó hatása a cukorrépánál és a burgonyánál 269. Borok feldolgozása boreczetté 355.
Havas Géza: Kendermagtermelés 498, 508.
H. J. földbirtokos: A többtermelésről 576.
H. . . Gazdasági levél 175.
Hoppé Imre: Gyümölcsfák ültetése 127.
Horog Márton: A ribizke termesztése 229. Gazdasági levél 254. Néhány tanúság, mit még nem vontunk le 446. A biztosítás mint állami monopólium 467.
Kadocsa Gyula: Őszi vetéseink és a rovarkártévkök 457. Hogyan védekezzünk hernyóenyv hiányában a téli araszolók ellen? 602.
Kadocsa Zdenko: A hagymatermesztés és a háború 163. Gyümölcsfatermesztés 469. Hagymatermesztés 499.
Keller Oszkár dr.: A paizstetvek és irtásuk 214.
Klaszsek Ödön: A ravancsei gazdaságban 226.
Kovács József dr.: Mezőgazdasági munkák a harcztéren 162. Harcztéri apróságok 594.
Kovácsy Béla: Középeurópa és a magyar mezőgazdaság 320.
Kozma Dénes dr.: A lóhere- és luczernamagvaknak ólomzárólása piros bárczával 101.
Kövy József: A polyva gazdasági eltartása 215.
Lachmann József: A zöldtrágyázásról 193.
Ledniczky Péter: A gabonaüzög elterjedése elleni küzdelem Németországban 566.
Legány Ödön: Burgonyatermesztésünk legfőbb hibáiról 599.
Löherer Andor: A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével 4, 14, 23, 32, 47, 54, 66, 89, 114, 126, 150, 179, 217, 231, 242, 256, 280, 296, 306, 339, 349, 356, 421, 544. A vasut a többtermelés szolgálatában 191. A magyar gazdaszövetségnek f. hó 13-án tartott közgyűlésén 212. Amerika nemzetközi társaságainak megerősítése a világpiacra 366. Az amerikai »national Foreign Trade Convention« és »Couveil« 375. Hogyan dolgozik az amerikai trust 406.

Magyar Kázmér: Ló helyett kismotor 13.
Mátyusföldy József: Gazdasági levél 64.
Medgyesi Károly dr.: Tapasztalataim a gazdaság köréből 188.
Molnár Viktor: Uj közszellem 32.
Náray Andor: Megtermékenyítés, annak időpontja és befolyása az ivadékok ivarára, embernél 538.
N. N.: Gazdasági levél 344.
Páter Béla dr.: Hóvirág 112. A martilapúról 254. A szappant pótló növényekről 397.
Péterfy Tamás: A góbé menekült 594.
Prack László dr.: A burgonya bakhátas művelése 256. Egy kettős termelési mód 270.
Rapaics Raimond dr.: A Hortobágy növényföldrajza 88, 102, 115, 124. Sorauer Pál emlékezete 270. A hortobágyi bodorkáról 366.
Rothmeyer Imre: A gabonaneműk és a dry-farming 3. Az amerikai visszavándorlás 100, 112.
R. H.: A karbanid vagy hűgany jelentősége 487. Egy »szövetkezeti legelő« tanulságos eredményei Morvaországban 506.
Sonnenfeld Ödön: Mit várhatunk háború után 24, 33. Közélemezés és az élelmiszerzsora 240, 255, 268, 280, 305.
Sporzon Pál ifj.: A tavaszi vetés kivihetősége 74. Béna cseléd gepgondozó 530, 538, 552, 562, 576, 586, 595.
Surányi János: Az iparsó-trágyázás kérdéséhez 137.
Szuster Béla: Gazdasági levél 149.
Szabó János váradi: 971 wagon superphosphat 25. Háborus tavaszi vetési tervünk 101, 113. Szöszös búk-löny tavaszi vetése 126. Egy kevésbé ismert, de a mai viszonyoknak nagyon is megfelelő vetőgép 149. A nyers zöldkender mint kéveköttél 227. Néhány szó a szénakészítés veszteségeiről és az ezek csökkentésére szolgáló módok és eszközökről 307, 323, 333. A buzanemesítés néhány kérdéséhez 516, 528, 540. A munkanapló 600.
Szlávik Nándor: Az erdő és az erdészet 335.
Szobolovszky István: A gazdasági munka a nevelés vonatkozásában 332. Gazdasági iskoláinkról 416. A nemzeti közszellem a gazdaság vonatkozásában 476.
Szobonya Bertalan: A gazda jóakarói 160.
K. Szücs János: Gazdasági levél 456.
Szücs Sándor: Concordia parvae res crescunt, Discordia maxime dilabuntur 321.
Thyma Ede: Mitrágyázás sóval 55, 66.
Troch Pál: Gazdasági levél 227.
Tóth Lajos: A jó vetőmag terjesztése 14. Termeszünk luczerna és lóheremagot 161.
Vladár Endre: A szántógépek kerékkapaszkodói 86. Alkalmas-e a kétegépek gözeke minden szántóföldi munkához? 353. Középbirtok szántógépe 551.
Weiser István dr.: A jövő kenyere 487.
Zemplényi Lászlóné: Magyar lányok kertészeti kiképzése 138, 150. Leányaink kiképzése gazdasági hivatalokra 281. Magyar lányok kertészeti munkájáról 308. Az olcsó főváros, a drága vidék 374. Falusi uri fiúk és leányok nyári munkája 396. Egy városi gyermek élményei a háború alatt 426, 436, 446, 466, 476, 486, 506, 516, 528. Két érdekes előadás ismertetése 564. Sok gyermeket anyák megjutalmazása 564.

II. TÁRGYMUTATÓ.

1. Tárca.

Egy kis párhuzam 12. A len és kender multja 22. Hóvirág 112. Egy tanulmányi kirándulás 124. Esetek 136. Utazási benyomások 160. Tapasztalataim a gazdaság köréből 188. Esetek 212. A rarenci gazdaságban 226. Megfigyelések utközben 240. A martilapúról 254. Megemlékezés Ordódy Lászlóról 280. Néhány szó a takarékoságról 320. Esetek 332, 344. Karczolatok egy uradalomról 354. Az olcsó főváros — a drága vidék 374. Falusi uri fiúk és leányok nyári munkája 396. Egy városi gyermek élményei a háború alatt 426, 436, 446, 466, 476, 486, 506, 516, 528. Megtermékenyítés, annak időpontja és befolyása az ivadékok ivarára embernél 538. A góbé menekült 594.

2. Czikkek.

A) Gazda, gazdatársadalom, gazdaság, gazdálkodás, gazdaszövetség, adó, szakoktatás, egyesületek, kongresszusok és kiállítások, közigazdaság, agrártörvények köréből. A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével 4, 14, 23, 32, 47, 54, 66, 89, 114, 126, 140, 150, 179, 217, 231, 242, 256, 281, 296, 306, 339, 349, 356. Mit várhatunk a háború után 24, 33. Uj közszellem 32. Néhány szó a közvetítő kereskedelemről 35. Dessewffy Aurel gróf 33. Néhány szó a birtokdarabolásokról 44. A világháború kihatása a tudományok fejlődésére 54, 64. Gazdasági levél 64, 123, 148, 149, 160, 175, 226, 227, 254, 292, 322, 344, 365, 406, 456, 477, 487, 562. Az amerikai visszavándorlás 100, 112. A »Hinterland« szervezéséről 136. A gazda jóakarói 160. Mezőgazdasági munkák a harcztéren 162. A magyar gazdaszövetség közgyűlése 189. A Magyar Gazda-

szövetségnek f. hó 13-án tartott közgyűlésén 212. Közélemezés és az élelmiszerzsora 241, 255, 268, 280, 305. Leányaink kiképzése gazdasági hivatalokra 281. A többtermelési országos értekezlet előadásainak lefolyása 293. Középeurópa és a magyar mezőgazdaság 320. Concordia parvae res crescunt, Discordia maxime dilabuntur 321. A gazdasági munka a nevelés vonatkozásában 332. Utópiák 344. Amerika nemzetközi társaságainak megerősítése a világpiacra 366. Az amerikai »national Foreign Trade Convention« és Couveil« 374. Innen-onnan 384, 396. Hogyan dolgozik az amerikai Trust 406. Gazdasági iskoláinkról 416. Ingyen leczkék vén diákok számára 416. A középbirtokos 426. Falusi társadalmi alakulások Erdélyben 428, 438. Uti jegyzeteimből 437. Néhány tanúság, amit még nem vontunk le 446. Székács Elemér 457. A biztosítás mint állami monopólium 467. Utközben elesett események 468. A nemzeti közszellem a gazdasági vonatkozásában 476. A jövő kenyere 487. Utazás alatt látottak és hallottak 497. A nők háztartási képzése 539. A mezőgazdasági érdekű ideiglenes felmentések meghosszabbítása 541. Meghalt a király 549. Két érdekes előadás ismertetése 564. Sok gyermeket anyák megjutalmazása 564. Harcztéri apróságok 594. A munkanapló 600.

B) A gazdasági gépészet és építészet köréből. Ló helyett kismotor 13. A tavaszi vetés kivihetősége 74. A szántógépek kerékkapaszkodói 86. Lokomobiloknak magán árová alakítása 90. Egy kevésbé ismert, de a mai viszonyoknak nagyon is megfelelő vetőgép 149. Az amerikai árokásó és agyagvágó gépek 176. A vasut a többtermelés szolgálatában 191. A »Rába« motorek általános ismertetése 195. Néhány szó a bérleteken levő épületek javításáról 243. Alkalmas-e a kétegépek gözeke minden szántóföldi munkához? 353. Tengeriolaj gyártása Orosházán 388. Uj rétmivelő eszközök 438. Az egyiptomi öntözések gazdasági kihatása 447. A réthasogató vetőgép 478. Béna cseléd gepgondozó 530, 538, 552, 562, 576, 586, 595. Középbirtok szántógépe 551.

C) Növénytermelés, talajművelés, trágyázás, műtrágyázás, alagesővezés, rovarok és kártékonyok, rétmivelés és legelők köréből. A gabonaneműk és a dry-farming 3. A jó vetőmag terjesztése 14. Téli fők termesztése 15. 971 wagon superfoszfát 25. Mit vessünk az elvetetlenül maradt őszi gabonák helyébe? 35. Az olajtermő növények 45, 56. Mitrágyázás sóval 55, 66. Öntözéseink sikertelensége 75. A Hortobágy növényföldrajza 88, 102, 115, 124. Javítsuk a talajt s növeljük a termést 92. Háborus tavaszi vetési tervünk 101, 113. A lóhere- és luczernamagvak ólomzárólása piros bárczával 101. Szöszös búk-löny tavaszi vetése 126. Az iparsó-trágyázás kérdéséhez 137. Termeszünk luczerna- és lóheremagot! 161. A zöldtrágyázásról 193. A paizstetvek és irtásuk 214. A polyva gazdasági eltartása 215. A nyers zöldkender mint kéveköttél 227. A fűmaggyűjtés és értékesítés 242. A burgonya bakhátas művelése 256. A kálisó hatása a cukorrépánál és a burgonyánál 269. Sorauer Pál emlékezete 270. Egy kettős termelési mód 270. Néhány szó a szénakészítés veszteségeiről és az ezek csökkentésére szolgáló módok és eszközökről 307, 323, 333. A sarló 332. Az erdő és az erdészet 335. K. J. előadása a buza vetőmag javításáról 345. A hortobágyi bodorkáról 366. A többtermelés tanulságos példája 375, 386. Államilag törzskönyvelt nemesített magyar buzaajták 385. A szappant pótló növényekről 397. Őszi vetéseink és a rovarkártévkök 457. Csávázási kísérletek buzaüzök ellen 467. A karbanid vagy hűgany jelentősége 487. Kendermagtermelés 498, 508. Egy »szövetkezeti legelő« tanulságos eredményei Morvaországban 506. A buzanemesítés némely kérdéseire 516, 528, 540. Esetek 565. A gabonaüzög elterjedése elleni küzdelem Németországban 566. A magyar buzanemesítés kérdéseiről és a nemesített magyar buzaajtákról 574, 585. A több termelésről 576. Államilag törzskönyvelt és elismert bánkúti tengeri fajták 598. Burgonyatermesztésünk legfőbb hibáiról 599. Hogyan védekezzünk hernyóenyv hiányában a téli araszolók ellen? 602.

D) Szőlészet, borászat, gyümölcsészet és kertészet. A konyhakertek trágyázása 4. A mogoró 46. Gyümölcsfák ültetése 127. Magyar lányok kertészeti kiképzése 138, 150. A hagymatermesztés és a háború 161. Néhány szó és tanács konyhakerti növényeink intenzivebb termesztésére 215. Alakfák és gyümölcsugások 228. A ribizke termesztése 229. Kell-e a gyümölcsfákat okvetlen metszeni? 282. Törpefákkal szerzett tapasztalataim 295. A magyar lányok kertészeti munkájáról 308. Borok feldolgozása boreczetté 355. Községi faiskolák 376. A dohánylevélszárításnak okszerűsítéséről 398, 407. A konyhakerti termények aszalása 458. Gyümölcsfatermesztés 469. Hagymatermesztés 499. A gyümölcsfák rovar-ellenességei és gombabetegségei s az azok elleni

védekezés 517. Szép Chrysanthemumok termelése 519. A málna 602.

3. Képeink.

Téli tök 15. Dessowffly Aurél gróf 33. A mogyoró 46. Kézi szórvetőgép 75. A szántógépek kerék-kapaszkodói 86, 87, 88. Lokomobiloknak magánjáróvá átalakítása 90, 91. Zuglói kertek 138, 139. Cséplés az Ikva mellett 162. Burgonya elrakása Oroszországban az Ikva mellett 163. Amerikai árokásó és agyagvágó gépek 176, 177. Fehér csillagfürt 193. Rába motoreke 193. Polyvakazal 215. Kisebb házi konyhakert beosztása 216. Alakfák és gyümölcsugások 228. A burgonya bakhátas művelése 257. Sorauer Pál 270. Metszés nélkül szabadon fejlődött, elsűrűsödött almafa 282. Törpe fák 295. Parkrészet 308. Melegházak 309. Melegház belseje 309. Martin szénagyűjtő és forgató 335. Telkesített legelők 385, 386, 387. Melega János és olajsajtója 388. Szappanfi 397. Derczefü 398. Új rétművelő eszközök 439. Egyiptomi öntöző művek 447, 448. Székács Elemér 457. Különböző aszálók 458. A réthasogató sorvetőgép 478. Magkender termelés 499. 508. Állami háztartási iskola Putnokon 540, 541. Harcztéri apróságok 594, 595. Cséplés a front mögött 596. Bánkúti lófogó és simaszemű tengeri 598, 599. Közöséges pignoletto tengeri magja 599. A loganberry 603.

4. Könyvismertetés.

Kodolányi-féle gazdasági zsebnaptár 5. A magyar nemesített növényfajták elismerésének és állami törzskönyvezésének szabályzata 5. Drágaság és mezőgazdasági vámvédelem 15. A »Budapest« kis képes naptára 1916. évre 15. Szövetkezeti és gazdasági évkönyv 1916. évre 15. Borászati naptár 36. Falusi gazda naptára 36. A m. kir. gazdasági felügyelők, a m. kir. szőlészeti és borászati felügyelők és a gazdasági tudósítók előjegyzési naptára 1916. évre 47. Ukrania 67. Műszaki naptár 1916. évre 92. A Mosonmegyei Gazdasági Egylet évkönyve 92. Háborus gazdálkodás 103. A tavasszal vethető olajos magú növények 139. Háborus kockázat az életbiztosításban 150. A szalmafélek feltárása 163. A magyar gazdák szemléje 178. A zöldtrágyázás 229. Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyulete 230. Heimstättent 230. Prohászka püspök birtokreform-javaslat 243. Gróf Károlyi Sándor és vezérkara 243. »Der Krupp'sche Kleinwohnungsbau« 295. A német közigazgatás alatt álló orosz-lengyel területek ismertetője 310. Az aratógépkészítő 324. Magyarország közgazdasága 336. Anatólia a világ-háboru után 367. Magyar szent korona országainak 1910. évi népszámlálása 367. Biró Henrik 367. Utmutató a termérendelethez 418. Gazdasági ismertető a szerb területekről 418. A többtermelés

néhány fontos kérdése 439. Utmutató a gazdasági tudósítók számára 439. Erlebnisse u. Erfahrungen in der Güterverwaltung 448. Wie baut man fürs halbe Geld in Ost und West neu auf 448. Kodolányi-féle gazdasági zsebnaptár 459, 469, 488, 566. Többtermelés a mezőgazdaságban 530. A kukorica csírátlanítása és a vele kapcsolatos kukoricafeldolgozás gazdasági előnye 542. A putnoki m. kir. háztartási iskola ismertetése 542. Az OMGE. évi jelentése 603. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület Évkönyve az 1915—1916-ik évről 603. A budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítő intézet XV. évi jelentése az 1915. évről 603. Bolgár kertészet 603. A lengyel királyság gazdasági jövője 603.

5. Kérdések és feleletek a gazdaság összes ágaiból.

Jelzőfácskák a kertben 5, 16. Gyöpös talajú fák trágyázása 5. Rózsafák törése 5, 16. Milyen fák alkalmasak élőnövényeknek 16, 25, 36. Meddig lehet őszi búzát és rozstot vetni? 16. Tavasz buza vetési ideje 16. Szösös bükköny tavaszi vetése 25, 36. Katonaszabadságolás 25. Tengeri átvitele más törvényhatóságba 36. Szükséges-e a gyümölcsfákat metszeni? 36, 47. Árpavetés ideje 47, 67. Sok gyümölcsfajta kis helyen 57, 67, 76. Kapás növények trágyázatlan földbe 57, 67, 76. Csibehur mint zöldtrágya 67, 76. Részletizlet fedezéséről adott váltó 76, 92. Női kertészeti iskola 92, 103, 151. Téli metszés 103. A »Galicia« mint rézgálicot pótló permetezőszer 116, 151. Péreg az almafa tövében 127, 139, 151. Kukorica ára 139, 151. Kétkarú fűrészfa 151, 164. Boczmanna-alma 164, 178. Burgonyarothadás 178, 196. Lenmagolaj és pogácsa 196, 217, 230. Köles-termelés 217, 230. Magajáróvá alakítás 217, 230. Fűkaszalógép beszerzése 217, 230, 244. Megromlott burgonya 230, 244. Sack-féle kétvasú eke 230, 244, 283. Zöldeségek kertek kihasználása 244, 257, 283. Erdemes-e csemegekukoriczát termelni 244, 257, 271. Káposztabolha elleni védekezés 257, 271. Hogyan lehet szép tormát termelni 271, 282. Logan berry hol kapható? 282, 295. Csomó a birsre nemesített csemetén 295, 310, 324. Tarlóhántás mélysége 310, 324. Hogy kell a kataszteri és magyar holdakat átszámítani? 324, 336, 399. Törött szemek kivétele a roszból 336, 346, 356. Élő- és holtleltár kamatja leszámítható-e a jövedelemből? 346, 356. Köles mint takarmány 356, 367, 377. Kisebb középirtok motorja 367. Mikor szántuk mélyen a tarlót? 377, 389. Uritök termelése 399, 407. Korai őszi vetés és a hesszeni légy 418, 429. Talajelőkészítés kukorica alá 429, 448. Miért fajzik el az uborka? 439. Házilag előállítható-e a rézgálic? 448. A fák klorozisa 459. Gyümölcsfák közeinek felhasználása 470. Kifogás burgonyaszállításnál 479. Kürtő a burgonyarakványon 488.

Woltmann-burgonya 500. Vadóczi kirotálása roszból 500. Hogyan lehet megtanulni a gyümölcs-meghatározást? 509. Perjeirtás gőzekével 519. Meztelen csiga irtása 531. Repce olajtartalma 531. Mák beszárítása 531, 543. Hamis aláírású váltó érvényesíthetése? 543. Éretlen gyümölcs lehullása 553. Rövid háztartási tanfolyam 566, 604. Milyen almafát ültessenek 577. Konvenciók cseléd elbocsátó-bizonyítványába feltétlenül szükséges-e beírni, hogy a cseléd minő állást töltött be? 604. Kátrány vértetű ellen 604. Az újzealandi laboda 604. Árpakávé készítése házilag 604.

6. Kisebb szakközlemények.

Köszén, fa, napsugár 5. Hőmérséklet változások befolyása a beton szilárdságára 6. Liszteltartás és lisztgondozás 16. Vizsgáljuk a burgonyavermeket 25. Görögország termelési viszonyai 57. A leskováci lenpiacz 57. Magas hőmérsékletek előállítása 57. Téli falusi gazdasági előadások 57. Németország fejlődése 76. Ausztria múlt évi termése 77. Gazdasági magvak zsirtartalma 77. Különös erdőkár 77. A szén keletkezéséről 244. Bulgáriai rózsaföldek 127. Háborus hamisítások 151. A lépatermés és a közlelemzés 151. A termőföld kihasználása Német- és Franciaországban 178. Vissza a faluba 178. Papírból készült zsineg 178. Szappan helyett buzakorpa 178. A töktermelés jövedelmezősége a mai háborus viszonyok mellett 244. A szén keletkezéséről 244. A házi gomba 296. Gőzkazánok rozsdásodása és a kazánkö szoros tapadása 296. A hol gabonával és búzával tütenek 296. Salétromtelepek Kiszáiban és Perzsiában 367. Új eljárás a kazánkö eltávolítására 368. Mesterséges kancsuk 368. A víz deszinficiálása kémiai anyagokkal 368. Fűből készült papiros 439. Korpa a — kenyérlisztben 439. Hádianyagok és a központok 440. Új anyag kazánköképződés ellen 440. Milyen a tiszta só? 440. Dohányhamu mint műtrágya 440. Kuriai döntvény a haszonbérlethez átadott gazdasági felszerelésről 449. Hosszuéletű szappanbuborék 449. Vezetékek pótlanyagból 459. Termeljünk csalánt 459. Sokáig friss kenyér 460. A vegykerületi állomás felelősége 460. A világ gabona termése 470. Van-e befolyása az időjárásra az ágyuzásnak? 479. Beton padlóburkolatok 479. Mire használják fel a csalánt? 479. Béka a konyhakertben 479. Miért olyan száraz kietlen a Karszt? 479. A nátrium mint villamosvezető 480. A földi paradicsom 489. A világ legnagyobb fenyője 489. Rozskávé készítése és forgalomba hozatala Németországban 489. Új amerikai dohány gyártmány 489. A tűzbiztosítások és a háború 567. A takarmány beszállítása 567. A málnaczet készítése házilag 567. Écet készítése házilag — rothadt gyümölcsből 567. Hangyák kiirtása lakásból 567. Tűzálló üveg 604.

A rekvirált kenderzsineget
ára minden vastagságban kg. **K 3.60**

Zsákzsineget
vágva és kötegelve, ára kg. **K 4.—**

Szőlőkötöző-fonalat
ára gombolyagban **K 36.0**, vágva **K 4.—**

Manilla-pótlót géphez
3-szor sodrott, kiv. erős áru, ára kg. **K 4.50**

Pótolja a kiváló erős

PATRIA
papirspárga

Álfandó nagy raktár!
Gombolyag nem keresztcséve!

Minden megrendelést azonnal elintézik

„PATRIA“

papírgyár papirspárga eladási irodája Magyarországi részére.

BUDAPEST, VII. KER., RÁKÓCZI-UT 6. SZÁM.

Sürgőnycim: Patriaspárga Budapest, Rakócziut 6. sz.

TELEFON: ZÁM: 83-63.

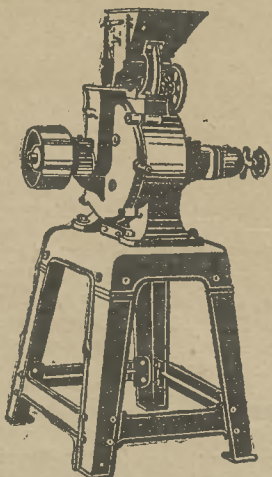
Vizsgálóadók, ügynökök, utazók, megyei képviselők keresetnek.

AJÁNLUNK

— azonnali megrendelésre —

I-rendű amerikai manilát, czernázott kéveköto kenderfonalat, motorkenő- és gőzhengerolajokat, gazdasági kocsikenőcsöt, merev gépzsirt, raffiát, petróleumot, valamint az összes műszaki és gazdasági cikkeket.

Halász és Társa műszaki vállalata,
Budapest, VII., Erzsébet-körut 8. sz.
TELEFON: 144-27.

MONARCH tiszta vasból és aczélból készitve daráló és lisztőrőmalmok

erőhajtásra álló önélesítő műkövekkel. Ezen köveket nem kell soha élesíteni és a gép amellet óriási munkaképességgel bír.

Kezelésére szakember nem kell.

Kizárólag nálunk kapható négy nagyságban:

Dénes B. Betétitársaság
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 61/g.

TELEFON: 46-03.

Sürgőnycim: DÉNES 46-03.

Megjelent a **Kodolányi-féle GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR.**

Kapható:
a GAZDASÁGI LAJOK kiadóhivatalában
Budapest, VIII., József-utca 15.
Ára 2 K 80 fill., ajánlva 3 K 20 fill.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hosszunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pöncek a kiadóhivatalhoz oszlanak.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Előfizetési felhívás!

Minden nap közelebb érünk a békéhez és elő kell készülnünk a csendes de megfeszített erővel végzendő polgári munkához, mert nagy feladatok teljesítése vár minden foglalkozási ágra, de legnagyobb, legfontosabb a mezőgazdaságra. Hisz a földmivelő és állattenyésztő a nemzet éltető eleme, a haza összes lakosságának élelmezése, jóléte, megelégedettsége a mezőgazdától és termelvényeinek minőségétől függ. Arra kell törekedni kis- közép- és nagygazdáknak egyaránt, hogy minél többet, minél jobbat termeljenek s e cél elérésére tanulniok kell, okulniok mások tapasztalatait, kiváló gazdátársak, szaktudósok tanácsait kell követniök.

Tekintettel arra, hogy a Gazdasági Lapok és ingyen mellékletük az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok a hazai legjobb gazdasági szakírók derék gárdáját sorozta munkatársakul, és hasábjain a gyakorlat és elmélet mesterei találkoznak, kik legjobb tudásuk szerint tanítják a magyar gazdát mindarra, mi az ujkori beltérjés gazdálkodásra hasznos, célszerű és a legnagyobb jövedelem elérésére szükséges; nyugodt lélekkel a lehetőleg legmelegebben ajánlhatjuk hazánk ezen legregibb mezőgazdasági szaklapját, minden magyar gazdának. Olvassák e lapokat, fizessen elő reájuk, minél több lesz az előfizető annál terjedelmesebb, annál jobb, annál tartalmasabb lapokat fognak kapni, annál több magyarázó ábra lesz azok hasábjain. Az előfizetési ár, dacára a 30%-os nyomdai és a 100%-os cinkografiai ár-emeléseknek a régi maradt. Így akarja a lapot ajdonos, anyagi áldozat árán is a mezőgazdasági tudomány szövénekét minél fényesebbé, minél ragyogóbbá tenni.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

68-dik évfolyamára az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” (XVI-ik évfolyam) mellékletével együtt

Egész évre . . . 20 korona
Fel évre . . . 10 korona
Negyed évre . . . 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre . . . 10 korona
Fél évre . . . 5 korona

„GAZDASÁGI LAPOK”

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utca 15.

TELEFON: József 40-66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomlás joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	3
Gabonaneműek és dry-farming. — Rotmayer Imre	3
Konyhakertek trágyázása. — Balogh Bálint	4
A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével. — Löherer Andor	4
Könyvismertetés	5
Kérdések és feleletek	5
Kérdések: Rózsafák törése	5
Feleletek: Jelzőfácskák a kertben. — Gyepes talajon levő fák trágyázása	5
Kisebb szakközlemények	5
Hírek	6

(Boldog új évet kívánunk. — Szomorú emlékek. — Árszabás és requirálás az egész vonalon.)

Boldog új évet kívánva küldjük utjára lapjaink 1916. évi I-ső számát. Szívünk mélyéből, egész lelkünkől fohászodunk az Ég Urához, hogy adjon a magyar gazdának már végre-valahára annyi rossz, annyi szomorú esztendő után egy igazán jót, egy olyat, melyen dus terméssel jutalmazza meg emberfeletti fáradságát, bűját, gondját, bánatát. Adja a Mindenható, hogy legyen már vége annak a borzasztó és mindeneiket pusztító harenak s viruljon ki a béke virága. Hiszen minden csepp magyar vér, melyet ottanak — mint Tisza István is mondta — égbe kiált! Hogy is lehetne boldog a földkerekségen valaki, míg a béke angyala le nem száll?

A letűnt év szomorú emlékeit hagyott maga után, időközönként felsoroltuk mindazokat a dolgokat, melyeket a gazdaközönségre nézve sérelmesnek tartottunk, de ez azon kifogyhatatlan rovat, ez a kimeríthetetlen forrás, melyből tovább bugyol folytonosan és noha ma rendkívül rövid szemlélt adhatunk laptechnikai okok miatt, mégsem mulaszthatjuk el néhányat felsorolni.

A H. T. a gazdák előtt még inkább gyűlölt tárgy, mert még mindig érkeznek be panaszok, hogy idejében nincs zsák, nincs ponyva, nincs madzag s mióta a vasut deszkátot kíván a gabonaszállítványokra, azóta deszkát nem kapnak a gazdák. Egyik nap elrendelt szállítást másnap sürgönyileg visszaszívják, vagy megmástitják, folyton akadékoskodnak, kifogásolnak, ahol nincs mit. Mégis csak jobb volt — sóhajt a gazda — mikor a kis gabonakereskedő (ki 10—20 fillért nyert egy q gabonán) vásárolta meg a terményt; most már 30 ezer család van kenyér nélkül, ha csak fel nem csapott egyik-másik árrágitó piaci kofának.

Megbotránkozunk azon, hogy mily hallatlan tűzifa árak vannak Magyarországon s hogy még mindig késik a hatósági ármegállapítás. Így van ez a tojással is, mely vigan megy külföldre s

magunk ehetjük a sovány ételt tojás nélkül. A mult heti számunkban mellékletünk hírei között olvashatták t. előfizetőink, hogy a nagybankok hizlalják a sertéseket és a gazdák nem jutnak hizlaló takarmányhoz. És éppen a nagybankok kiáltanak kigyót-békát a gazdaközönségre, hogy keveset termel. Ugyan hogy termelhetne többet, mikor éppen a termelés létfeltételeit vonják meg tőle a nagybankok. Mikor az igazi és haszonmarhát elveszik, mivel mivelheti meg jobban a talajt, mint eddig? Hisz gép sem kapható s ha igen, éppen a bankok révén háromszoros árban, de ekkor erőfejlesztő anyag nincs. A műtrágya kellő mennyiségben be nem szerezhető, tehát istállótrágyát kellene előállítani, de ha nincs elég állat, mivel? És a nagybankok hizlaldáiban készült jó trágya nagy része a Duna hullámsírjában vész el. Ha pedig befektetésekre pénzt kér a gazda, oly uzsorakamatokat kell fizetnie, hogy tönkre kell e miatt mennie. Tessék oly olcsó hitelt nyújtani a magyar gazdáknak, úgy mint a németnek van, oly olcsó gépet, műtrágyát stb. rendelkezésére adni, akkor majd többet s jobbat fog ő is termelni! Hanem azért a bankok, a nebáncs virágok, ezekhez nyulni, őket elbirálni nem szabad! Ez a szomorú, ez a sajnálatos! Okuljunk rajta.

Kmetty Károly dr. egyetemi tanár a Bp. H-ban azt írta, hogy nemcsak mindent maximálni kell, de hatóságilag requirálni is, de nemcsak az élelmiszereket, nemcsak az ipari termékeket, a szükségleti cikkeket, hanem a munkát is, akkor majd a most oly sok helyen divó munkauzsora nem tehetné a termelést lehetetlenné, nem volna parlag föld, mert kötelező lenne a munka; nem heverne otthon a sok tunya asszony, leány, gyermek, hanem hatósági kényszerrel munkálkodni kellene mindenkinek. Viszont a birtokos köteles lenne minden talpalatnyi földet hasznosítani a köz érdekében. Így fogva fel a hatósági rendeletek végrehajtását, nem kellene félni a gyenge terméstől, az árrágitók aknamunkájától és a munkáshiány nem volna oly nagy mérvű, mint jelenleg. Ha mindent meg lehetne csinálni és nem vezetne az állami szocialismushoz, nyugodtan várnók a jövő fejleményeket.

A gabonaneműek és dry-farming.

Irta: Rotmayer Imre.

Minneapolis 1915. október 29.

A száraz és félszáraz vidékek gazdaságainak jövedelmezősége nemcsak a megfelelő talajműveléstől és gondozástól függ, hanem épp úgy, mint a mélyművelés, a nedvesség konserválása, úgy a kulturnövények fajtájának megválasztása is a dry-farming alapfeltétele.

Az amerikai Egyesült Államok nyugati, déli és északnyugati része esőszegény, a hol a csekély évi csapadék, annak hiánya vagy a csapadék szabálytalansága, a mely rendszeren 4 esetleg 5 hónapi csapadéknélküliséggel jár, kényszeríti a gazdát a dry-forming elmélet alkalmazására. A boldogulás titka a csapadék összegyűjtése és a talajban levő kevés nedvességnek teljes konserválása. A dry-művelés ma már Amerika csapadékszegény vidékein általános, (?) de emellett általános a terméshibásítás céljából a megfelelő fajta és féleség termelése is.

Általában a buza, a dry-vidékek legfontosabb gabonaneműje, mert aránylag csekély a termelési költsége és mindig jó piacza van, a többi gabonafélékhez viszonyítva a legma-

gasabb ár érhető el, ez a farmerre különösen fontos, mert a dry-vidékeken aránylag kevés a vasut s így sok esetben magas a vasut-állomásra való szállítási költség. A dry-gazdálkodás kezdetén az ily vidékek gazdái a keleti részeken bevált, nemesített »standard« fajtákkal próbálkoztak, az ilyenek termelése, ha itt-ott adott is kielégítő hozamot, nagy általánosságban nem vált be. Később az európai Oroszország déli részéből idekerült őszi buzával kísérleteztek igen jó eredményel, termelése ma már általános s »Turkey« vagy »Red Turkey« név alatt ismeretes. Oroszországból 1875-ben került Kansas államba, hol hosszú ideig csak az ottani orosz kolóniákon termelték, de ma már, 40 év után, termelése általános. Az utóbbi években ismét Oroszország déli részéből importáltak magot, e fajtának szeme keményebb és a szárazság iránti ellenálló képessége is nagyobb, ez a »Kharkow« és a krimi buza.

Az Egyesült Államok északnyugati vidékén és a »Great Plains« északi részén inkább a keményszemű tavaszi buzafajták termelését kultiválják; legelterjedtebb fajták: a »Five«, »Bearded Five«, »Blue Stem« és végül a Durum-buza. Az Egyesült Államok keményebb fajtájú tavaszi buzájának legnagyobb része Minnesota, Észak- és Dél-Dakota államokban lesz termelve, a két utóbbi államban a csapadékhiány miatt a dry-gazdálkodás szabályai szerint művelik. — A Five néven ismeretes buzafaj szakálltalan és vöröses szemű, az ugynevezett szakállas Five tavaszi buza csak annyiban különbözik a szakálltalanától, hogy a kalász valamivel nagyobb, de ennek termelése nem általános. A Five tavaszi buzának előnye a Blue Stem fajtával szemben, hogy korábban ér és nagyobb a szárazság iránti ellenálló képessége. A »Five« tavaszi buza — több fajtája van — érési ideje, a vetés napjáért számítva, 90—100 nap, a Blue Stem fajtáé 100—110 nap. — Az ismeretesebb Five buzák a »Rything« és a »Powers.«

Az utóbbi időben igen sokat hallani a »Marquis«-buzáról, ez a »Five«-buzából lett kiválasztás útján nemesítve és a »Central Experimental Farms« (Ottawa, Canada) hozta for-

galomba. A Marquis tavaszi buza ugy a canadai, mint az Egyesült Államokban tartott gazdaság és dry-kiállításokon több első díjat nyert, de ma még kérdés, hogy az Egyesült Államok északi és északnyugati részein (itt az éghajlat megegyezik Canada déli részeinek éghajlatával) ad-e ugy minőségileg, mint mennyiségileg oly termést, mint Canadában.

A legjobb »Blue Stem« buzafajták a »Preston« és az »Early Jawa«.

Egy másik a dry-vidékeken igen bevált tavaszi buzaféle a »Durum« vagy másképpen Makaróni buza, ez mintegy 15 év előtt importáltatott, mint a neve is mutatja, Olaszországból, hol főleg makaróni készítésre használják. A dry-vidékeken nagy jövője van, mert ugy a késői fagyok, mint a szárazság iránt igen nagy az ellentálló képessége. A Durum-buzát szintén főleg Minnesota, Észak és Dél-Dakota-államokban termesztik, az 1910. évi hivatalos statisztikai kimutatások szerint az Egyesült Államokban termelt, Durum-buza 95%-a a jelzett három államból került a piacra. Az Egyesült Államok északi és északnyugati részein nagyobb termést ad, mint a »Five« vagy »Blue Stem« fajták, de az utóbbi évekig az ára alacsonyabb volt. Az ár alacsonyabb voltának oka, a malmok azon véleménye volt, hogy őrleése kissé nehéz, de ma már — a malmok megváltozott véleménye alapján — az ára egyenlő más tavaszi buzafajta árával. A legjobb fajtái a »Kuban« és az »Arnautka.«

A zab nem illik oly jól a dry-vetésforgóba, mint a buza, mert több nedvességet szükséges. Az igen korán érő zab a dry-vidékeken elegendő és kielégítő termést ad, csak a későbbi erő zabfajták termelése veszélyes. — A dry-vidékeken bevált fajták Dél-Oroszországból importáltak. A közép erőfajták közül megemlítendő: a »Swedish Select«, a »Silvermine« és az »American Banner«. Érdekes, hogy Észak- és Dél-Dakotában a középipő zab magasabb hozamot ad, hat évi átlagban, mint a korai.

Az árpa igen megfelelő gabona az északibb éghajlat alatt fekvő dry-vidékeken, a melegebb éghajlattal bíró dry-helyeken rendszeren igen rövid szára van s így aratása, miután

itt mindenütt géppel történik, nehézségbe ütközik. Az eddigi tapasztalat szerint a dry-vidékeken megfelelőbb a kétsoros, mint a hatsoros árpa. A legáltalánosabban termelt fajták a »Kitzing«, »Hanna« és »Hännchen«. Észak- és Dél-Dakota, Minnesota és Wisconsin államokban termelhető a hatsoros »Manchuria« és »Oderbrucki« árpa. A legújabb időkben a szövetségi földművelésügyi kormány, az általa végeztetett kísérletek eredménye alapján, igen ajánlja a dry-gazdáknak a »Gatami« árpa termelését.

A konyhakertek trágyázása.

Irta: Balogh Bálint.

Jövedelmező konyhakertészetről, illetve a konyhakertek gazdaságos kiaknázásáról csakis akkor beszélhetünk, ha nemcsak minden talpalatnyi területet beültetünk, hanem ha minden egyes darabkát annyira kihasználunk, hogy arról 2—3, sőt több termést is aratunk. Láthatjuk egyes kertészetekben, hogy már akkor, mikor egyik termény még a földben van, bele kerül a másik is. Sőt az sem tartozik a ritkaságok közé, mikor kétféle zöldségféle egyszerre lesz elvetve, ugy hogy mire az egyik megerősödik, a másik már ki is kerül a földből. Sőt én néha háromféle dolgot is vetek egy helyre. Így a nyári saláta, a hónapos retek és az uborka egyidőben lesznek elvetve. (Sokszor a téli saláta helyére.) Legelőször a hónapos retek kerül ki az ágyból, utána a saláta s mire az uborka futni kezd, már üres a hely.

Természetes, hogy a földnek ilyen intenzív kihasználása a talaj lassu kimerülését idézi elő s habár a jó kerti művelés egy bizonyos fokig javít is a helyzeten, nagy tévedés volna azt hinni, hogy pótolja a trágyázást. Éppen ezért nem lehet eléggé ajánlani, hogy a konyhakert földjének trágyázására nagy sulyt fektessünk.

A különböző trágyanemek közül legelőször is a keveréktrágyát említem. E nélkül a konyhakertész alig lehet meg. Mindenféle vetemény alá egyaránt alkalmas. Egyike a legjobb, mégis legkönnyebb trágyanemeknek.

A keveréktrágya főalkotó része mindenféle kerti hulladék. Tehát gyom, szőlőkacs, falevél

A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irta: Löherer Andor.

Pedig Oroszországban is megállapította a kormány az élelmiszerek maximális árát. Azonban a szállítási és fuvarozási nehézségek mégis nagy gabonahiányt okoztak egyes vidékeken és magában Péterváron is, főleg, mert meg van tiltva egyik kormányzóságból a másikba terményeket átvinni. A valuta megrosszabbodása és a rubel árfolyamának az is, a kereskedelmi viszonylatokban nagy zavart okozott — és nagy kárt is.

A hadsereg részére szükséges vágómarhákban nagy a szükség, ugy hogy azt Mongolországból és Mandzsuriából kell szállítani.

Pétervárott már április 27-én nem volt elegendő hus a mézárszékekben, amiért zavargások törtek ki és több mézárszékét teljesen elpusztítottak.

A kenyérség megszüntetésére a város sütőműhelyeket állítottak fel, a teaszükségletnek csak 25%-a, a halszükségletnek 17-5%-a és a cukorszükségletnek 8%-a volt készlethen. Moszkvában a vaj volt fogyatéknak, Vlnában pedig a szénhiány oly nagy volt, hogy a villamossági üzemet meg kellett szüntetni. Rjezan kerületben már csak burgonya volt található. Vladikaukában a cukorban és zsiradékban teljes volt a hiány, a teahiány általánossá vált, ami pedig ott a hideg klímában igen fontos élelmiszere az oroszoknak.

1915 május 28-án Oroszországnak tizenegy északi kormányzósága teljesen gabona nélkül maradt. Odesszában és Nisni-Novgorodban szintén nagy élelmiszerhiány volt ugyanakkor. Astrachan kormányzóságban, Vologda városban a fahiány állott be.

Az orosz kormány ilyen körülmények között 1915 májusban a német orosz szerződéses vámokat, valamint az Ausztria és Magyarországgal 1906-iki szerződést megszüntette, ellenben érvényben maradt az orosz-francia 1905. évi vám szerződés és a Svájcjal kötött legtöbb kedvezményi vám szerződés. Ez tehát nemhogy enyhítette volna az élelmiszerek hiányát, hanem csak súlyosbította a helyzetet. Ilyen a politika.

Kurlandban az erdősegeket gyűjtötták fel, a hátráló és visszavonuló orosz hadsereg pedig mindent feléget maga mögött, mint a napoleoni hájáratban. Moszkvában, július 17-iki hírek szerint új zavargás volt, amikor sok üzletet kifosztottak, a külföldieket megtámadták és a folyóba dobták. Ugyanakkor Pétervárott is zavargás és pogrom volt, a mikor több gyárat kifosztottak és fölgyújtottak.

Ilyen viszonyok között kíván az orosz kormány a dumától egy korlátlan hitelt kérni . . . de mert sem Londonban, sem Párisban a kölcsönt biztosítani nem tudták, 1915 július 20-ika táján, az orosz minisztertanács egy: belső kényszerkölcsön felvétele, illetve kivétele mellett foglalt állást.

Ezen jellemző és rendkívül fontos események előre vetik árnyékukat, Oroszország egész közgazdasági helyzetének sulyos összeomlása és az ott parázsló forradalom elmaradhatatlan következményeire. Mi természetesebb, mint az, hogy a folyton növekvő pénzsükségletek előteremtésére itten is a papírpénz kibocsátásához folyamodtak s míg 1914 július közepén 1744

millió rubel aranykészlet mellett 1633 millió bankjegyforgalma volt, 1915 június végén a bankjegyforgalom már 3585 millió rubelre ment az 1686 millió rubel aranyfedezet mellett, amikor az orosz kormány harmadszor nyult a papírpénz kibocsátásához.

Eme sulyos bajokat még fokozza, hogy már 1915 május elején német torpedónaszádok jelentek meg az orosz keleti tenger partokon és a rigai öbölbe is behatoltak, tehát ezen a vonalon a hiányok pótlása bajosan esz-közölhető.

Oroszország alatt olyan vulkánok működnek, amelyek ha kitörnek, talaja megreng, a föld megnyílik, ámde a földi olaj vagy a földgáz helyett a zendülés perzselő lángja készül az önkényuralom hálóját elégetni.

A fajok hareza.

A háború kitörése előtti időkben, a nemzeteket egymás ellen heczielő sajtó folyton a »fajok harcát« mint a »nemzetiségi kérdés megoldásának« módját harsogták a világ népeinek fülébe. A »panszlavizmus«, a »francia revánzs« és a többi hozzá hasonló csatakiáltások pedig, miképen az itt vázolt mélyen fekvő köz- és nemzetgazdasági adatok, főleg pedig az itt felderített kereskedelmi érdekek megvilágításai rá vezetnek, mind csak azért voltak, hogy a világ és a népek figyelmét ezen világkereskedelmi és gyarmati rablóhadjárataról a hatalmon lévő nemzeteknek, főleg azok telhetetlen vezető köreinek, a lehetőség határáig palástolják és mindenféle eszközzel és módokon másfelé tereljék. Amiképen tehát elől hangsúlyozva volt, ime mindezen rengeteg letagadhatatlan ténykörülmények kétségte-lenül igazolják, hogy a jelen világháború kizárólag a »szabadkereskedelm érdekeiben folytatott önhatalmi önző kincsszomjuságnak további és korlátlan kielégíthetőségért folyik«, a mely kegyetlen »business«-politikának az aranygarmadák harpagonjainak minden gyönyörűsége abban telik, hogy a népek millióit, a civilizált világ legértékesebb emberanyagát épen olyan kegyet-lenül vigyék a saját legbecesebb bőrük helyett a borzalom kutforrásait képező csatamezőkre, mint a milyenképen a színes bőrűeket kirabló támadásaikban ezt annyira megszórták . . . Így devalválódik a fehér faj értéke, melyet ez idő szerint csak ágyútolteléknek tekintenek a hatalomra jutott lelketlen, embertelen kufárok. Így ábrándulunk ki az angol hirdetett: »gentlemanságából« s így ábrándulunk ki a fehér muszka csár békeszereteté-ből, így ábrándulunk ki a francia civilizáció eget ostromló erkölceiből, a »szabadság«, »egyenlőség« és »testvériség« szentnek vélt magasztos jel-szavaiból. Hol itten ma a mentség? »A fajok problémájá« eme néhány tel-hetetlen, kincsszomjas vezetőik által okozott öldöklő világháborúban ugy-látszik egészen más mederbe terelődik az angol gentlemanok jóvoltából, mert a mennyire meggyengül a legjobb erőknél milliókta merő harcolók számával a fehér faj, a sárga faj ma előrelátóan háttérbe húzóva, újabb okulásokat gyűjtget jövő terjeszkedés és hatalomának erősítésére. Isten és ember előtt kérdjük, ez legyen tehát a nemzetek civilizációjának, haladásának, művelődésének igazi bére és jutalma? Ezért áldoztuk fel leg-főbb javainkat? Európa legelső munkás népei ime, a négernek sorsára jutottak.

(Folytatjuk.)

stb. Nagyban emeljük azonban a hatását, ha még hamut, csonthulladékot, szaruforgácsot (esztergályosoknál szerezhető be), vagy csekély mennyiségű baromfitrágyát keverünk közé. A hulladékot mind egy rakásra hordjuk a kert valamely félreeső szögletébe. Persze iparkodnunk kell annyira, amennyire lehet tetszetősen elhelyezni, hogy ne legyen az egésznek szemétdomb jellege. A rakást vékony réteg földdel be is takarjuk, hogy ki ne száradhasson. Tartós szárazság esetében gyengén meg is kell öntözni. 2—3 hónap múlva átforgatjuk s újra letakarjuk földdel. Egy év leforgása alatt a trágya rendszerint kész, a mit arról tudunk meg, hogy minden hulladék teljesen elporladt, földdé vált.

Nem heves hatású, nem is tartós — rendszerint egy évig hat — de viszont roppant könnyen oldódik s így a hatása már az első évben mutatkozik.

Az istállótrágyát sem nélkülözhetjük a konyhakertben. A hevesebb hatású, még nem teljesen kiejert trágyával meghintett földben azonban a zöldség rendszerint nem olyan finom ízű s ezért a kert részére szánt trágyát különös gondnal kell kezelni. Legjobb kisebb rakásokba rakjuk, mert így a trágya tökéletesebben elkorhad s könnyebben hinthető szét s keverhető össze a talajjal.

A frissen trágyázott földet nem minden veteményféle szereti s éppen ezért legezészerűbb a kertet forgókra osztani, évről-évre turnusokban trágyázni. A trágyával azonban nem kell túlbőkezűen bánni, mert a vetemények a tulságos trágyázást nem szeretik. Inkább gyakrabban trágyázzunk.

Ha például a kertet három turnusban trágyázzuk, a vetendő növényeket így osszuk föl:

1. A frissen trágyázott földbe ültessünk káposztát, kelt, bambóskelt, spenótot, kalarábét, tököt, dinnyét, uborkát.

2. A második évben a retekféléket, salátát, sárgarépát, paprikát, petrezselyemgyökeret, zellert, paradicsomot ültessünk.

3. A harmadik évben vessük a hüvelyeseket, burgonyát, czeklarépát.

A kerti művelés alá vett, azelőtt más célra szolgáló, avagy elhanyagolt parlagon heverő kerteket kezdetben sokkal erőteljesebben kell trágyázni, főleg az első években. Az ilyen kertekbe inkább szalmát, mint érett trágyát használunk, mert így a talaj hamarabb válik porhanyóvá, pedig ez a kerti művelésnél ugyyszólván elengedhetetlen kellék.

A trágya mennyiségét és minőségét természetesen a talaj minéműsége határozza meg. A nehéz, kötött talajra inkább lótrágyát, a könnyebb, laza természetű, vagy homokos talajra szarvasmarha, vagy sertés-trágyát alkalmazzunk.

Mütrágyát még alig alkalmaznak konyhakertészeink. Kétségtelenül tért fog ez is hódítani, de ezek alkalmazásához igen alapos ismeret szükségeltetik s kétségtelen, hogy egyféle mütrágyával nem lehet boldogulni, ezért azok vegyi összetétele szerint kombinálva kell őket használni. Leginkább az gátolja használatba vételüket, hogy a különböző vetemények más-más összetételű mütrágyát kívánják, a mi a cikkem elején kifejtett többszörös talaj kihasználása elé gördít akadályokat.

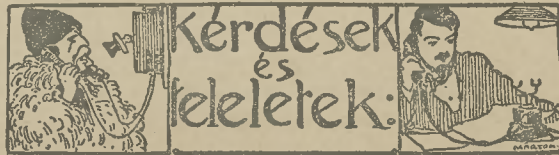
Végül lehetetlen még egy trágyanemről meg nem emlékezni s ez az emberi ürülék. Nálunk általában rettenetes előítélettel viseltetnek iránta, míg Chinában és a hires francia konyhakertészeknél ez roppant keresett és megbecsült portéka. Ezek vízzel hígítva öntözik szét. Entermészetes mivoltában az első fagy beálltával szóratom szét a kertben. A hideg elveszi a kellemetlen szagát s az olvadó hóviz leviszi a talajba. Tavaszra kelve nyoma sincs az „arany“-nak, csak a papírostörmelékek mutatják a trágya eredetét. Hatása azonban minden más trágyáét fölülmulja.

A Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár 56-ik évfolyama az 1916-ik évre már megjelent. A nyomasztó anyagi viszonyok és egyéb háborus körülmények, valamint az óriásilag megnövekedett költségek dacára sem kimélt kiadóhivatalunk és szerkesztőségünk fáradságot, hogy a gazdáknak készséggel rendelkezésére bocsássa ezen rég megszokott és közkedveltségnek örvendő naptárát, mely legrégebbi alakú szakkalendárium nemcsak hazánkban, de Ausztriában is. E zsebkönyv tartalma éppen oly bőséges, mint a mult esztendei, a különböző táblázatok, átszámítási táblák, rovatolt számtartási mintalapok, átszámítási tabellák, vásár-, posta-, távirtda, pénznemek stb. jegyzék, valamint a »Növényegészségügyi Tanácsadó« foglaltatik benne a naptár és jegyzetre való részen kívül és kockás commisio papiros s jegyzésekre szolgáló tiszta papirost is tartalmaz. Hirdetéseit közt pedig megtalálja a gazda azon forrásokat, melyekből szükségleteit meritheti.

Ára a 3-szori papírdragulás dacára is a régi 2 K 80 fill. (ajánlott küldéssel 3 K 15 fill.), megrendelhető a Gazdasági Lapok kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A magyar nemesített növényfajták állami elismerésének és állami törzskönyvezésének szabályzata. A magy. kir. földművelésügyi miniszter 53.040/IX. 2. 1915. sz. a. rendelete. Kis füzet alakban megjelent a „Patria“ könyvnyomdájában s ott az érdeklődők megszerezhetik. Az O. M. G. E. növénynemesítő szakbizottságának tagjai pedig ezen egyesülettől ingyen kapják.

Kérdés. Rózsafák törése.

A folyó évben a letakarás alkalmával sok rózsafám kitorlott. Miként lehet a jövőben ezt a bajt elkerülni?
H. R.

Felelet. Jelzőfácskák a kertben című kérdésre.

Zöldségfajták vagy virágfajok stb. jelölésére legezészerűbben a faszindelyből készült jeltáblák használhatók. Ezek olyan hosszúak, mint maga a faszindely, szélességük pedig annak $\frac{1}{3}$ a; egyik oldalukon éles késsel simára gyalulandók oly módon, hogy a jobb kezünkbe szorított és élével lefelé fordított kést rálejtjük a jobb térdünkre, a bal kézzel pedig alulról felfelé a jeltáblát húzzuk a kés élén. Ha már sima a tábla, fehér olajfestékkel *rendkívül vékonyan* bekenjük (nem ecsettel, hanem egy darab jól összefogott rongydarabbal) és még nedvesen Hardmuth 1-es, vagy más puha és fekete czeruzával ráírjuk a ráirandókat. Hogy könnyebben leszurhassuk a jeltáblát, alsó végét két késrántással kibegyezzük.

Szükségesnek tartom még megjegyezni, hogy sem a színes, sem pedig a tintaczeruzák nem felelnek meg, mert az ezekkel irt betűk egy-kettőre lemosódnak, illetve szétfolyanak.

Ferenczi Endre.

Felelet. Gyöpös talajon fák trágyázása című kérdésre.

Kétségtelenül helytelen dolog a gyümölcsfák alját begyöpösödni hagyni, mert a fű miatt nem jut az esővíz a gyökérzetre, nem jut oda kellő levegő sem s e mellett a fű a táplálék egy részét is elvonja. E mellett előáll az a kellemetlen helyzet is — mint kérdéstevő esetében — hogy bajos a fát megrágyáznai. Én azt ajánlanám, hogy ne sajnálja kérdéstevő gyermekeinek játszótérét, hanem a fák alját ásassa föl alaposan, trágyázza meg kellőképpen. Ha azután úgy tetszik, újra bevetheti fümaggal, ámbár azt hiszem, erre nagy szükség nincs, mert a pázsitféléket még erőszakkal is bajos kiirtani s a bent maradt gyökerek újra hajtanak. Ha azonban ez a mód nem felel meg, úgy nem marad más hátra, mint a fák koronájának szegélye alatt

több lyukat ásni s 2—3 rész vízzel felhígított trágyalével tele önteni. Ha a lyukasztást mellőzzük s a trágyalevet a fák alatt a pázsiton öntözzük szét, az sohasem fog a fű miatt a fa gyökereihez kerülni.
B. B.

Köszén, fa. napsugár. Ha valaki e három szó helyett azt merné egy czikk fölé írni, hogy „A nap sugarait el kell raktározni a jövő nemzedék érdekében“ sokan kötözni való bolondnak tartanák. Pedig a nap sugarait valóban raktározni lehet. A hő a növényzet és élőlény létének és fejlődésének egyik fő-fő biztosítója. A hőset sugarak alakjában szolgáltatja nekünk örökvégzet szerint a Nap, mint az összes természeti erő forrása. Mint erszényben, vagy vasszekrényben, a társadalmi jólétet biztosító — pénz: köszénben, fában és minden eléghető anyagban a hő raktározva van s ma napsugár-molekulák alakjában, amelyeket a nagy természet egykor a növények zöld levelei útján azokba bejuttatott és amelyek meggyújtás folytán ismét hőt sugárzó alakjukban nyilvánulnak meg, mint tűz. A köszén még a történelem előtti időkben szintén növényi alkatrészekből, illetve növényzetből képződött. A kulturvilág a természetes köszén-raktárt, illetve annak tartalmát nagyon is igénybe vette az elmúlt században.

Nem akarom azt a kérdést előtérbe helyezni, hogy ezer esztendő múlva lesz-e még köszén a földkéreg között? És hogy mivel fűtenek majd az akkori emberek? De azt a kérdést, hogy a világháború után maximálható lesz-e a szén ára, azt hiszem joggal föltehetem. S egyben a választ is megadhatom, hogy: nem.

A jövő nemzedék létének biztosításáról gondoskodnunk kell. A köszén árának rohamosan kell emelkedni már a közel jövőben, mert a megújuló gyáripár a háboruban tönkremenő ipari termékek pótlása végett óriás mennyiségű szenet fog fogyasztani. A fokozódó vasutizem, a nagyváros, a kisváros, a falu, sőt a puszták is mohó falánksággal kívánja majd fogyasztani. Az élelmi czikkék ára alább szállhat, sőt bizonyára alább is száll, mert a produktív erő oda fog irányulni a köszénfogyasztással szemben azonban csak kitermelő, de produktív erő felett nem rendelkezünk. Már a közel jövőben is ki lehetünk téve annak, hogy közgazdaságilag is romboló hatású árakat kell fizetnünk a köszénért. A gyáripár a köszén nem nélkülözheti, de a magánfogyasztásnál, mint fűtőanyag fával, különösen akác-fával könnyen helyettesíthető.

Ha a Duna—Tisza között elterülő sok száz-ezer holdnyi, ma hasznolt alig adó homokbuczkák alatt csak egy kétméteres köszénréteg vonulna is el, annak kitermelésére nagy tökélet tudnánk összehozni. De habár szén nincs is e homokbuczkák alatt, azért azok épp tüzelő-anyagtermelésre igen szépen volnának értékesíthetők, ha csak aránylag területileg csekély hányadát is, szakszerűen, tehát egy méter mélyen felfordítva akác-facsemetékkel beültetnők. Természetes, hogy a beültetésnek egész más mérvben kell megnyilvánulni, mint eddig történt. A felfordítás költsége — tekintve, hogy százezernyi hadifoglunk van; ma talán aránylag kevés lenne. A beültetés még kevesebb. A beültetett területek 5—6 év múlva már nyereség alakjában a szegény népnek óriás mennyiségű fűtő, illetve tüzelőanyagot szolgáltatnának. Ezzel is redukálnánk a közszükségleti mennyiség. Tíz év múlva pedig az a kietlen, kopár homokbuczka, mely mai jövedelmét tekintve holdanként 50—60 koronát sem ér, ezer, sőt kétezer koronát is megérne.

Az akácfa 25 év múlva már rendszeren vágható; nemcsak az első, hanem minden 20—25-ik évben és pedig külön befektetés nélkül. Időközben pedig galyazása, sőt virágzásával méz termelés útján szintén tetemes jövedelmet biztosítana. Ma az akácfa áraként az Alföldön száz korona körül jár. Elképzelhetjük, hogy a köszén árának emelkedése folytán természetszerűleg ennek is fog emelkedni az ára, hogy ha a termelés erős fokozásáról már most sürgősen nem gondoskodunk.

Végre tekintsük még azt, hogy nemcsak a lakosok, hanem a városok, községek, mint erkölcsei testületek, mily rengeteg összeget fizetnek ki évenként fűtőanyagért és sok esetben külföldnek, holott a legtöbb város és község elhagyott, csekély hasznot hozó területeinek, utak szélének buzgóbb beültetésével maga lehetne a tüzelőanyag termelő és árusító is, nem csak fogyasztó. A fatermeléshez a beültetési költségen kívül oly véghetetlenül olcsó a legfőbb kellék: a napsugár.

Sz. L.

Hőmérsékletváltozások befolyása a beton szilárdságára. Az University of Illinois kísérleti állomása széleskörű vizsgálatokat végzett a gyakorlatban előfordulható különféle hőmérsékletben készített és tartott betonanyag összenyomó szilárdságára nézve. A közzétett vizsgálati adatok eredményeiből közöljük a következő érdekes számokat.

Általánosságban a következő eredményekkel lehet leszűrni az észleletekből. Egyenletes hőmérsékleten a próbadarabok szilárdsága az idővel együtt gyarapodik a kísérlet időtartamon belül; a gyarapodás azonban az időtartam elején erősebb, mint annak vége felé. Alacsonyabb hőmérsékleten a szilárdságyarapodás megfelelő arányban alacsonyabb. A 15° C. körüli hőmérsékletben készített és tartott betonpróba nyomószilárdsága 7, 14 és 21 napok múltán a végső szilárdságnak megközelítőleg 50, 75 és 90%-át éri el. Alacsonyabb hőmérsékleten készült és tartott betonpróbákra nézve ugyanezek az értékek alacsonyabbak, magasabb hőmérsékleten készült és tartott betonpróbáknál ezek az értékek magasabbak. A 16—21° C. hőmérsékleten készült betonanyag szilárdsága majdnem kétszerese a 0—4° C.-hőmérsékleten készült beton anyagának. A fagyponthoz és felette ingadozó hőmérsékletben tartott betonanyag igen szenved minőségében. (University of Illinois Bulletin, No 81.)

K. L.

Prohászka a gazdákhöz. A székesfehérvári püspök a »Gazdaszövetség«, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapjának karácsonyi számában cikket ír, a melyben a többek közt így szól.

»A mi hitünk s a mi vágyunk a több béke a földön! Sok szenvedés fakasztotta, sok könyöntözi e vágyakat, vér lüktet benne, szenvedélyek tüze s heve gyullad ki benne. No hát az ilyen hitet s vágyat emelnek ki új világokat, ezekben duzzad föl a jövődőség dagálya, mely áttör zsilipet s gátat és kikényszeríti a jobb világot. Bármily elismeréssel kötünk is borostyánt hőseink homlokára, azért mégis érezzük, hogy a nemzet s főleg annak az édes hazai földdel közvetlenül érintkező ősrétege, hogy azok a társadalmi körök, melyekben az élet valósága ösbecsületességgel s gyakorlati keresztnességgel párosul, hogy azok mind a béke pártján állanak. Nekünk mindnyájunknak béke kell, a barázdák földillata a béke mámorát leheli, a termelő munka nyugalmat s folytonosságot, tehát békét követel, a mezők csöndje hangos a béke néma csöndjétől. A nép a maga eleven és érintetlen zömében, a maga föl nem zavart érzési világában mindig békepárti, senki másét nem akarja elvinni, senki másét elrabolni, sem elpusztítani, a magát pedig szereti s fejleszti. Szervezni akar, de nem karddal, hanem ekevassal s szerzőszámmal. Nem feszíti fel másnak zárait, de fölnyitja a föld termékenységének titkos kincstárait s ezáltal mindig csak ad s ujjat ad, s folyton az, kenyeret s életet ad. Erről mondon én, hogy ez a világ vágya s ideálja s ugyancsak, hogy ez a karácsony nagy hite s ígérete a több, a szebb az általánosabb békéről. A munkás emberiség meg akar térni egymás mellett s minél több meglegedett embert akar a világba állítani. S

valóban, ha a két programot egymással összehasonlítjuk, ha egyfelől a harcokat, a kényszert s a pusztulást és másfelől a munkát, a készséget, s a holdogulást szemléljük, akkor nem lehetünk kétségben az iránt, hogy hol van a több igazság s melyiké a jövő? A több igazság azé, mely azt tartja: »Békesség a földön a jóakakaratu embereknek«, ezé hát a jövő is!«

Mezőgazdasági termények, lisztne-műek szállítási igazolványa. A kormányrendeletet adott ki a mezőgazdasági termények, lisztne-műek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges igazolványok tárgyában.

A rendelet szerint búzát, rozst, kétszerest, árpát, zabot, tengerit burgonyát, rizst, valamint az ezekből előállított lisztet és mindennemű egyéb őrleményt és malomterméket (dara, korpa, hulladék stb.), ugyszintén a felsorolt gabonane-műekből és ezek lisztjéből előállított mindennemű cikket, továbbá — akár hántolt, akár nem hántolt — száraz (érett), egész, felezett, törött, felőrölt babot, borsót, lencsét, ugyszintén mindennemű rostaaljat, trieurhulladékot, csirkebuzát, tönkölyt, hántolt és hántolatlan tatárkát, hántolt és hántolatlan kölest, muharmagot, czi-rokmagot, durramagot, bükkönyt, vadborsót, mindennemű lóheremagot és luczernamagot, továbbá a repeze-, len- és kendermag kivételével egyéb olajos magvakat, mindennemű fü- és egyéb magvakat, szárított répaszeletet, mindennemű hagymát és fokhagymát, repezepogácsát, napraforgómag-, tökkmag- és lenmagolaj-pogácsát, czukorszörpöt (melasse), szárított szeszgyári és keményítőgyári tengeri- és burgonyamoslékot és szárított sörtörkölyt nem postai polgári forgalomban közforgalmu vasuton, vagy pedig hajón, vagy gépkocsin, a város vagy község területén kívül eső helyre az 1916. évi január hó 19. napjától kezdve kizárólag csak igazolvány mellett szabad szállítani. A szállítási igazolványokat kizárólag az az elsőfoku köz-igazgatási hatóság állítja ki, melynek területén a feladóállomás van. A földmivelésügyi miniszter a szállítási igazolványok kiállításának jogát a szükséghez képest az előbbi bekezdésben említett hatóságokról az Országos Gazdasági Bizottságra ruházhatja. A jelen rendelettel a szállításra vonatkozó többi korábbi rendeletek érvényessége megszűnik. A ki a rendeletben felsorolt terményeket igazolvány nélkül szállít, két hónapig terjedhető elzárással és 600 korona pénzbírsággal büntetetik.

A hagyma olcsóbbodása. Makóról írják, hogy a vörshagyma ára, mely már 70—74 koronára emelkedett, ma 50—54 koronára hanyatlott, de kötés még ilyen áron sem történik, mert a kereskedők a jövő bizonytalansága miatt nem vásárolnak, a termelők pedig még mindig biznak az árak emelkedésében. E forrás szerint a hollandi hagymaspekuláció igen rosszul sikerült, mert a behozott mennyiséget nem tudták elhelyezni, úgy hogy ebből most jelentékeny készlet van felhalmozva. Miután pedig a hollandi hagyma nem tartós, valószínű, hogy a készletek értékesítése csak igen nehezen fog sikerülni.

A benzín és a petroleum maximális ára. A benzín, petroleum és gázolaj (motorolaj) legmagasabb árait megállapító rendelet, a melyet már régóta vár a fogyasztóközönség, a napokban jelent meg a hivatalos lapban 4451/M. E 1915. szám alatt. A rendelet a benzín árát sürgeti fokként állapítja meg, úgy hogy a maximális ár a 640—785 fokig egész 32 koronára száll le száz kg-ként tiszta sulyban fogyasztási adó nélkül. Az adózott benzín 13 K-val többé kerül. A petroleum maximális ára nagyban 36 korona. Ebben az árban már a fogyasztási adó is befoglaltatik. Minden fajtájú gázolaj 20 korona, a Vulkanolaj 32, illetve 30 korona. Ez utóbbi árak ugyancsak száz kg-ként, de fogyasztási adó nélkül értendők.

Az itt felsorolt alapárakhoz a nagybani kereskedelemben különböző pótlékokat szabad felszámítani. A tartálykocsikban való szállításnál az alapárhoz az a pótlék adható, a mely az illető fogyasztási helyre a renDELETEH mellékelt táblázatban meg van állapítva. A hordókban való szállításnál és pedig a fahordóknál a pótlék 125 százaléka, a vashordóknál 130 százaléka, ezenfelül az eladónak a fahordó czímen 100 kg. tiszta suly után 8 koronát, az eladó vashordójában való szállításnál hordónként 50 koronát

szabad felszámítani, A rendelet intézkedik a hordók használati díjról is. A kereskedők legalább egy hordó petroleumért a 36 korona alapárhoz a vasuti állomásra való szállításért teljes kocsirakományba 100 kg. tiszta suly után 3 koronát, nem teljes kocsirakományban 5000 kg.-nál nagyobb mennyiség után 50 fillért, ennél kisebbek után 1 koronát számíthatnak. Ha a kereskedő nem a finomítótól, hanem saját raktárából szállítja a vévő vasutiállomásra az árut, a 3 korona szállítási díjon felül helyi illetéket és fuvarozási költséget is számíthat. A kis mennyiségben — tehát egy hordónál kisebb mennyiségben — való eladásnál a 36 korona alapárhoz a vasut állomására nézve kiszámított pótlék, a hordó 8 és 4.50 filléres visszavásárlási ára közötti különböző czímen 3 korona 50, továbbá 3 korona ártöbblet 100 kg. tiszta suly után legfejebb 11 korona számítható fel. A rendelet 7. §-a értelmében a helyi közigazgatási hatóságoknak kell kiszámítani egy kilogramm, valamint egy liter petroleum árát. A hatóság által megállapított legmagasabb árakat az üzletben ki kell függeszteni. A benzín és petroleumnak legmagasabb ára a nagybani kereskedelem december hó 27-én, a kiskereskedelem részére megállapított maximális árak 1916. január 2-án lépnek érvénybe.

A nyersolajból előállított termékek zár alá vétele. A kormányrendeletet adott ki, a mely szerint a nyers ásványolajkészletet, a nyers ásványolajból nyert termékeket, benzint, kátrányolajkészleteket be kell jelenteni. A gyárak tartoznak bejelenteni az egész mennyiséget, a kereskedelmi vállalatok a mindennemű keőolajból összesen 10, a többi anyagból 50 métermázsát meghaladó mennyiséget. Ugyanez a rendelet intézkedik a benzín, gázolaj, hengerolaj, vulkánolaj, motorbenzol és kátrányolajnak zár alá vételéről. A rendelet szerint a zár alá vétel kiterjed minden fajtájú benzínre, minden fajtájú gázolajra (motorolaj), hengerolajra, vulkánolajra, motorbenzolra, kátrányolajokra. A zár alá vételnek a hatálya, hogy a zár alá vett termékekből csak a jelentkező fél nevére kiállított beszerzési engedély beszołgáltatása ellenében és csak abban a minőségben szabad kiszol-gáltatása ellenében és csak abban a minőségben szabad kiszol-gáltatni, a melyre a beszerzési engedély szól. A beszerzési engedélyt a kereskedelemügyi miniszter, a mezőgazdasági üzemben használt motorok (ekék, cséplőgépek és hasonló) céljaira szükséges benzint és benzint illetőleg pedig a földmivelésügyi miniszter adja meg.

Rendelelet czukorrépa ár-alapjáról. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, mely szerint oly répaszállítási szerződésnek teljesítésénél, midőn valamely tőzsdé nyerscukor árjegyzései vétetnek alapul, f. évi október hó 15-től legkésőbb a folyó termelési időszak végéig terjedő időre a magán tőzsdén jegyzett aussigi rakodóparti (ab Aussig-Landungsplatz) középár helyett 35 K-ban, az ugyanot jegyzett prágai (ab Prag) középár helyett pedig 34 K. 40 fillériben állapította meg.

Rendelelet a szeszdrágítók ellen. A pénzügyminiszter az összes pénzügyigazgatóságokhoz körrendeletet intézett, melyben az árak tulhajtásának és ezzel kapcsolatban a belföldi szesz kivitelének igyekszik gátat vetni. Ezzel az intézkedéssel — mint szakkörökből értesülünk — a visszaélések és az Ausztriába való kivitel-nél elérhető ártöbblet által előidézett szerződés-szegéseknek elejét lehet venni s a miniszter intézkedésének — ha a szeszgyárak részére szükségelt nyersanyag rendelkezésre bocsátására nézve is történik gondoskodás, — meg lesz az a következménye, hogy a belföldi szükséglet kielégítésére az eddiginél jóval messzebbmenő mértékben lesz lehetséges.

A pénzügyminiszter 1915. december 14-én kelt 140.546. sz. körrendelete mindenekelőtt rámutat azokra a visszaélésekre, hogy a szabadraktárokká nyilvánított szeszfinomítók, illetve szeszszabadraktárak vállalkozói a szeszt a maximálisnál nagyobb áron hozzák forgalomba, anélkül, hogy a többletet, mint kincstári részesedést az államkincstárnak befizetnék, a mivel sulyos jövedéki kihágást követtek el. Meghagyom a pénzügyigazgatóságoknak, hogy mindazon szeszfőzdeket és szeszszabadraktárakat, melyekből 1915. május 7. után Ausztriába, vagy Bosznia-Hercegovinába szesz szállított ki,

pótlólag vizsgálta meg, hogy az illető szeszt mily áron adták el? Amennyiben az üzleti könyvek, levelek, vagy más bizonyítékokból megállapítható, hogy az eladási ár az 1915. évi 49.390. számú rendelet 3. szakaszában, illetőleg az ezt módosító 1915. évi 99.800. számú rendelet a) illetve b) pontjában meghatározott, összeget túlhaladja, azt az összeget, amellyel az eladási ár ezt a meghatározott összeget meghaladta és a mely a fentiek szerint az eladási árból az államkincstárnak beszolgáltatandó lett volna, hivatalos lelet kézbesítése mellett pótlólag azonnal szolgáltatassa be. E rendelet kézbesítése előtt történt jövedéki kihágások külön megtorlásától méltányosságból eltekint a miniszter. Jövőre nézve azonban figyelmeztetendő a szeszfinomítók és szabadraktárak vállalkozói, hogy a maximális árak túllépése esetén a jövedéki büntető eljárást meg fogják ellenük indítani. Különös szigorúsággal kell ellenőrizni azokat a vállalatokat, a melyek az utóbbi hónapokban egyéb forgalmukhoz képest aránytalanul nagy forgalmat értek el, mert ezeknél közelfekvő a gyanu, hogy fiktív eladási árak feltüntetésével, vagy közvetítőként szereplő egyének beiktatásával igyekeznek a fennálló rendeletet kijátszani.

Nyitra vármegyei gazdák gyűlése.

A Nyitra vármegyei Gazdasági Egyesület rendes évi közgyűlésén Mezey Gyula elnök örömmel üdvözölte a kormánynak az Altruista Bankkal együtt tett intézkedését, hogy a hitbizományok urainak is módot adott arra, hogy hadikölcsön céljára a bizományt megterhelhessék, a miben jelentékeny közeledést lát a helyesebb birtokpolitika, egészségesebb birtokmegosztás fokozatos bevezetésére, a mennyiben ez az első lépés arra, hogy egyes hitbizományi birtokok állampapír hitbizományokkal legyenek kicserélhetők. A Pénzüntézet Központ felállítását a mezőgazdaság szempontjából vizsgálta, megállapította, hogy annak létesítése nem helytelennél, de az egyenlő elbánás elve alapján a gazdaközönségnek követelni kell, hogy az OKH és a községi hitelszövetkezetek útján a sokat hirdetett többtermeléshez, továbbá a telepítéshez a mezőgazdák is megkapják a szükséges milliókat. A kiegyezés előkészítésének kérdését tárgyalva, megállapította, hogy a mikor a német birodalommal való szorosabb gazdasági kapcsolatra és egyetértő kereskedelmi és vámpolitikára törekszünk, lehetetlen, hogy ugyanakkor Ausztriától gazdaságilag távolodjunk. A közgyűlés ezután a megüresedett alelnöki helyekre Boróczy László jószágigazgatót és Czobor Béla bérlőt választotta meg. Betöltötte az üresedésben levő választmányi tagsági helyeket, végül jegyzőkönyvileg örököltette meg Komáromy Károly uradalmi kasznárnak 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából a mezőgazdaság terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységét.

Szesztermelés tengeriből. A Magyar Gyáriparosok szesz- és élesztőipari csoportja Hegedüs Lóránt elnöklésével a tengerinek a szesztermelésre való megszerzéséről tárgyalt. A tengeriszerszésnél fölmerült nehézségekkel kapcsolatban azt fejtegették, hogy a szesz- és élesztőgyárak egyrésze az üzem megszüntetésével vet számot. A szakminisztériumok megjelent képviselői most a szeszipar kérdését szóvá fogják tenni a kormány előtt.

Hadifoglyaink ruházatának pótlása. Az illetékes katonai hatóságoknak különleges

gondját képezi, hogy az egyes munkaadóknak kiutalt hadifoglyaink ellátása minden tekintetben kifogástalan legyen. A magyar ember egyénisége, lojális gondolkodása már egymagában is garancia arra, hogy a hadifoglyokkal való bánásmódunk a legszigorubb kritikát is kiállja. Az élelmezés kérdésének megoldása általában és a foglyokkal való bánásmód kifogástalannak mondható. A foglyok ruházata pótlásánál azonban bizonyos nehézségeket még meg kell oldanunk. A foglytáborokban ez a dolog sem okoz nagyobb nehézséget, mert a foglytábor vezetőségének egyszerűen csak konstatálnia kell, hogy a foglyoknak mire van szükségük? A hiányzó ruhadarabokat tömegben előállítják és hamarosan a foglyoknak rendelkezésére bocsáthatják. Nehezebb azonban a kérdés megoldása az egyes munkaadóhoz kiutalt foglyok ruházatának pótlását illetőleg.

E tekintetben jelenleg a központi ellátás van érvényben. A munkaadók részére a hadifoglyok egyenesen a foglytáborokból utaltatnak ki; azon cikkeket, melyekkel való ellátásuk a katonai kincstárt terheli, egyenesen onnan kapják. El kell ismernünk, hogy katonai részről mindent a legnagyobb gyorsasággal megtesznek arra, hogy az ily ruházati cikkek idején a foglyokat alkalmazó munkaadókhoz jussanak. Ámde ennek a központi kezelésnek nagy hátránya van. Tudniillik a foglyok ruházata mindig abból a foglytáborból utaltatik ki, a honnan a foglyok valók. Természetesen a ruhák így nagy távolságokból küldetvén, a szállításra egyedüli alkalmas eszközt csak a vasutak képezhetik. A vasutak nagy megterheltsége mellett pedig a szállítások bizonyos késedelmet szenvednek. Kívánatos volna ezeknek a szállítási késedelmeknek leküzdhetése végett a foglyok ruházata pótlásának katonai parancsnokságonként decentralizálása mellett más módon való rendezése. Ilyen alkalmas eszköz volna az, ha a munkára kiadott foglyok helyzetét is éber figyelemben részesítő csendőrség konstatálná mindenkor a fenforgó szükségletet és az ez által kimutatott ruhaneműeket a legközelebbi katonai intendántura szerezné be és utalná ki. Sőt még ennél egyszerűbb mód is áll rendelkezésre: mutassa ki az ellenőrzést teljesítő csendőrség a szükségletet és a hiányzó ruhadaraboknak, esetleg polgári ruháknak — melyek azonban a hadifoglyok felismerése céljából el nem távolítható jellel megjelölendők — beszerzése biztosíttassék a közigazgatási hatóságokra. Az erre a célra fordítható összegeket persze az adott egyes esetekben előzetesen mindenkor a katonai intendánturának kellene megállapítania és a pénzt a beszerzésekre előlegesen kiutálnia. A beszerzés azután történhetnék árlejtés útján vagy szabad kézből.

A termelők megrövidítése. A Komárommegyei Gazdasági Egyesületnek Kürthy István főispán elnöklésével tartott ülésén szóba került, hogy a textilgyárosok kihasználják ama gazdák szorult helyzetét, akik a vetéshez szükséges lenmagot tőlük kénytelenek megszerezni. Ugyanis a mostani méregdrága vászonárak mellett is a lenkóróért csak 15 koronát fizetnek. Elhatározták, hogy a tarthatatlan uzsora megszüntetésére a gyárosokkal tárgyalást kezdenek s ha ez nem vezet eredményre, gondoskodni fognak arról, hogy a gazdák a gyárosok mellőzésével jussanak lenvetőmaghoz.

A mezőgazdasági termelés fokozása. Bujanovits Sándor a Köztelekben fejtegeti a mezőgazdasági termelés fokozásának fontosságát s a többi közt ezt mondja: Az új vámtárgyalásokon oly gazdasági politikának kell érvényesülnie, a mely előmozdíthatja a mezőgazdasági termelés fokozására és tökéletesítésére irányuló törekvést. A magyar gazdáknak a háboru után kétszeres szorgalommal kell munkálkodniok a hazai mezőgazdaság belterjes fejlesztésén. Az északi tengertől a perzsa öbölhöz terjedő nagy politikai államszövetség területén az álcott magyar föld föladata lesz, hogy ismét Közép-Európa éleskamrájává váljék, a melyet a magyar szellem, a magyar tőke, a magyar munka tegyen állandóan gazdaggá. Az adáz háboru pusztítását csak így leszünk képesek helyrehozni, egy jobb jövő biztos alapjait csak így tudjuk lerakni.

A parasztbirtok védelme. Zágrábból jelentik: A december 20-án megnyílt horvát szabor elé az országos kormány gazdasági termésetü törvényjavaslatokat is terjesztett. Mindenekelőtt az állami tisztviselők, illetve alkalmazottak 1916. évi 20 százalékos családi pótlékáról szóló törvényjavaslatot terjesztették elő. Beterjesztették a szabor elé az uzsora megfélemezéséről és a parasztbirtok megvédéséről szóló törvényjavaslatot is. A javaslat a parasztosztályt igyekszik megvédeni az uzsora elharapódzásával szemben. (Hát minálunk mikor lesz ilyesmi?)

Borászati hírek. A borászati hírek előterében még mindig a rézgálicz-kérdés áll. Nem csoda, mert Magyarországnak 550.000 kataszteri hold szőlőterülete van, a melynek évi szükséglete rézgáliczban 1200 vagon. Az ideai rossz bortermés a rézgálicz-inségnek tulajdonítható, mert Ausztriának és Németországnak, a hol a rézgálicz elegendő mennyiségben volt, rendkívül bő bortermése volt. A szeptedi Homoki szőlősgazdák egyesülete kiküldte igazgatóját és titkárát a külföldre és ezek Svédországban bevásároltak 18 vagon rézgáliczot, métermázsáját 500 koronáért. A Köztelek székeli Szőlősgazdák országos egyesülete a múlt hó folyamán országos nagygyűlést tartott és ez egy tizenhat tagból álló bizottságot választott, a mely hetenkint ülésezik. Sikerült elérni, hogy a kormány az állami bányákban a rézszegény érczekből, a melyeket a hadvezetőség fel nem használ, rézgáliczot készített, továbbá ugyanebből a hadvezetőséggel tárgyal bizonyos mennyiségű réznek rézgálicz-gyártás céljaira való átengedése végett. A főeredmény azonban, hogy remény van arra, hogy Németországtól, mely 100 vagon rézgáliczot tavaly is átengedett, az idén nagyobb mennyiségű rézgáliczot kapunk.

Főfontosságu kérdés lesz már most, hogy a kormány gondoskodjék róla, hogy a rézgálicz kiosztása az idén egyenletesebben történjék, mint a tavalyi borévben, a midőn e tekintetben sok jogos panasz merült fel. Megemlítjük még, hogy a kormány a meglévő rézgálicz-mennyiségeket requirálni, avagy maximálni nem szándékozik, mert a kereskedelmet a rézgáliczban külföldről való behozatalára akarja ösztönözni. A borvételekben, mint ez időtájtban rendszeren, bizonyos stagnáció állott be, mert a kereskedelem a szüretkor megvásárolt borok átvételével van elfoglalva, a minek lebonyolítása az idén a vasuti forgalom nehézségei miatt lassabban halad. Egyideig a borügynökök által ter-

Benzint

Benzolt ≡

Nyersolajat

Gépolajokat

Hengerolajat

Gépszirt ≡≡≡

Kocsikenőcsöt

Karbolineumot

előnyös áron szállit:

Elfer M. olajgyára Wien I. Krugerstrasse 3.

Magyar levelezés!

